

Skógarvörðurinn á Austurlandi

STARFSSKÝRSLA FYRIR ÁRID 1958

Sigurður Blöndal

Starfsskýrsla skógarvarðarins á Austurlandi fyrir árið 1958.

I. Inngangur.

1. Veðurfar.

Veðurathuganamaðurinn hér, Páll Guttormsson, skrifar eftirfarandi athugasemdir um veðráttuna hér árið 1958:

Vetrarmánuðirnir, janúar, febrúar og marz, voru með þeim kaldari á mælingatímabilinu hér. Í febrúar mældist meiri snjór en hér hefir mælt áður í einum mánuði, þó var þykkt hans ekki nema 38 cm mest, en þess ber að geta, að snjólaust var um mánaðamótin janúar/febrúar. Hins vegar var aprílmánuður heitur og sólríkur, og dálítill gróður kominn, þegar leið á mánuðinn. Er snjóinn tók upp í byrjun mánaðarins, var klakapykktin í jörðu 60 cm, en minnkaði niður í 30 cm í mánuðinum.

Það skipti um tíð um mánaðamótin apríl/maí og hélzt norðan- og norðaustanátt með frosti hvern sólarhring út allan mánuðinn í maí.

Þegar hlýnaði í veðri í júnibyrjun, fór frostið úr jörðu. Þá tók gróður mjög snöggum framförum. En vegna hinnar eindæma litlu úrkomu var framförin minni en ella, þegar kom fram í mánuðinn.

Frá 1. - 9. júlí voru hlýindi. En úrfellið, sem kom frá 6. til 9. og var 11 mm, nægði ekki til að flýta til muna fyrir vextinum. Eftir hinn 9. júlí lækkaði hitastigið, sérstaklega á nóttunni. Þetta kuldatímabil hélzt óslitið til 21. ágúst.

Septembermánuður var langheitasti sumarmánuðurinn. Strax í byrjun þess mánaðar og seinustu dagana í ágúst tók allur jurtagróður að vaxa hraðar, sá er ekki hafði þá þegar búið sig undir veturinn. Má nefna, að lerkið bætti verulega við hæð sína í byrjuðum mánuðinum.

Í október var oftast suðlæg átt eins og í september. Þá fannst ný-útsprungin brennisóley og bláklukka.

Þótt lítils háttar frost væri nokkur dagur fyrri hluta nóvember, hélzt gróið land alveg þítt. Eftir miðjan nóvember hlýnaði enn meira. Á þeim hitadögum tók gras framförum, er sprottið hafði í skjóli,

Fyrstu 3 daga desembermánaðar var engin breyting á áttinni. En hinn 4. des. gekk í norðanátt, er hafði svo að segja ekki komið í 3 mánuði. Það snjóaði þá um svipað leyti og frysti. Þó var þvínær ekkert frost í jörðu, er þíðviðri kom hinn 22. des. Því gat gróið land tekið við allri rigningunni, er féll dagana 26. til 29. des. Sú rigning var hin mesta, er kom á árinu á jafnlöngum tíma.

Dagar á árinu með 20 stiga hámarkshita og yfir urðu 7, og voru þar af 4 í júlí, en 3 í september. Heitast 21,1 stig 5. september.

Síðasta vorfrost mældist í mælaskýli 11. júní - 2,5 stig, í skógi - 4,1 stig. Í skógi við jörð mældist enn fremur frost 12. júní - 3,4 stig, 28. júní - 1,1 stig, 12. júlí - 0,2 stig og 13. júlí - 1,3 stig.

Fyrsta haustfrost í skógi við jörð kom 8. sept. - 0,3 stig, 21. sept. - 1,8 stig, 25. sept. - 1,7 stig. Og 26. sept var frost í mælaskýli - 0,3 stig og við jörð - 2,7 stig.

Af þessari upptalningu sést, að haustið hefir verið einstaklega frostlétt og algerlega frostlaust í tæpa 2 mánuði.

Tafla I. Hita-, úrkoma- og sólskinsmælingar á Hallormsstað 1958.

Mán- uður	Hitastig °C		Úrkoma mm		Sólskins- stundir	Fjöldi vaxtar- ein.
	Meðal- tal	Vik frá meðal- lagi	Sam- tals	Vik frá meðal- lagi		
Jan.	-2,7	-1,6	86,3	-36,2	1,2	
Febr.	-5,4	-4,0	63,0	-6,3	26,4	
Marz	-1,6	-1,7	22,9	-15,7	94,3	
Apr.	3,8	+2,4	28,1	-9,6	151,8	
Maí	2,2	-3,4	5,1	-16,5	180,6	
Júní	8,9	0,0	7,8	-17,0	228,3	54,28
Júlí	10,3	-0,9	25,7	-13,5	242,7	69,03
Ág.	8,6	-1,5	68,9	+29,5	53,1	46,90
Sept.	10,7	+3,3	29,1	-27,0	111,7	
Okt.	6,1	+2,1	56,8	-5,6	30,0	
Nóv.	4,5	+2,8	49,8	-34,4	6,9	
Des.	-0,8	-0,5	102,6	+17,8	-	
Árið	3,7		546,1	+134,5	1.127,0	170,21
Júní- sept.	9,6	+0,2				

Meðaltalið, sem vik er reiknað frá, nær yfir árin 1941-1957, að báðum meðtöldum.

2. Vöxtur og þrif trjágróður⁵ins.

Birkiskógurinn taldist allaugaður 12. júní, en hinn 1. júní var hægt að finna einstöku útsprungna runna. Allt lauf var fallið af skóginum 16. október, en mest féll það kringum 10. október. Því miður hefir mér láðst að skrifa hjá mér laufgun og nálafall á lerkinu í Guttormslundi og í Mörkinni. Hins vegar krotaði ég hjá mér smávegis um fölnun á ungu lerki í skóginum og eins í greaðireitnum til þess að bera saman hin ýmsu kvæmi. Ég sleppi þó hér að birta þær tölur, því að ég tel réttara að reyna fyrst að gera samskonar athugun að vorinu, en það gerði ég ekki s.l. vor.

Hæðarvöxtur trjágróðursins var nokkuð jagn og tvímælalaust í betra meðallagi, mun hafa verið svipaður og s.l. ár. Að vísu fór ég enga skipulega yfirferð yfir teigina að þessu sinni til þess að mæla ársprotta, en

get þess aðeins, sem litið hefir verið á af handahófi. Í lerkiteigunum frá 1951-1955 er ársprotalengd þetta frá 30-60 cm og mjög mikið 40-50 cm. Í stafafurrunni á Atlavíkurstekki er megnið af sprotunum 40-50 cm og sumt þar yfir. Gamla rauðgrenið er með 30-40 cm sprota og ungt rauðgreni og hvítgreni tók mjög bærilega við sér.

Dálítið fræ reyndist á birki og var safnað nokkru, eða 20 kg af þurru fræi.

Í haust var langmesta könglatekja, sem orðið hefir til þessa á broddfuru. Af trjánum hér á Hallormsstað tíndum við 920 köngla, en 320 komu af trjánum í Geitagerði í Fljótsdal. Þegar þetta er ritað er langt komið að klengja okkar könglum og höfum við þegar fengið 400 g af fræi, en könglunum frá Geitagerði eru óklengt enn.

Þó nokkuð var af könglum á stafafurrunni á Atlavíkurstekki, en þeim er óklent enn. En af fræinu, sem við fengum í fyrra, spíruðu fáein, svo að ekki er vonlaust, að við fáum nú eitthvað smávegis af spírunarhæfu fræi.

Þá voru í fyrsta skipti könglar á gömlu lindifurrunni, 5 stk. á einu tré. Ofurlítill fræ eru í þeim, en ég hefi ekki athugað þau nánar ennþá.

Allmikið af könglum var á lerkinu í Guttormslundi og hinu eldra frá 1922. Var safnað alls nálægt 6 pokum af könglum af Arkangelsklerkinu. Var það mjög seinlegt verk og könglarnir víða litlir. Búið er að klengja því sem hægt er af Arkangelskkönglunum án vatnsmeðhöndlunar, og höfum við þegar fengið 3,85 kg af fræi með vængjum. Búast má við, að hægt verði að ~~XX~~ "tútla" könglana talsvert ennþá, en það er ákaflega mikið nostursverk og getur tekið langan tíma. Nú verður ákaflega spennandi að sjá, hvort fræ þetta reynist spírunarhæft. Það væri óneitanlega mikið gleðiefni, ef svo yrði.

3. Starfsmenn og verkafólk.

Á árinu vann Páll Guttormsson hér einn fastra starfsmanna stofnunarinnar. Hann vann í skóginum fyrstu 3 mánuði ársins, en síðan í græðireitnum það sem eftir var ársins, nema hvað hann var mjög mikið við könglatekju í nóvember og byrjun desember.

Skógarvörður hafði að miklu leyti umsjón með skógarhöggi, þegar Páll var ekki þar með, og afgreiðslu á viðarafurðum, ennfremur með gróðursetningu og girðingum og rekstri jarðýtunnar.

Í töflu II. er greindur fjöldi fastra starfsmanna og lausráðins fólks, eins og það varð flest í hverjum mánuði, ásamt fjölda vinnustunda og kaupgreiðslum. Þess skal getið, að skógarvarðarbústaðurinn er tekinn með í þessu yfirliti.

II. G i r ð i n g a f r a m k v æ m d i r.

1. Viðhald.

Heldur meira fé fór til viðhalds skógargirðingarinnar á Hallormsstað en árið áður - eða um 5.700 kr. Aðallega var þetta lagfæring á girðingunni innan við Sólheima. Þar hafði hún verið færð fyrir nokkrum árum, en þurfti nú mjög hressingar við. Var nú í það ráðizt, þar sem ætla má, að um sinn verði girðingin ekki færð á þessari hlið. Voru 2 horn endurnýjuð þarna, rétt úr hlykkjum, sem voru á girðingunni og bætt í hana neti og staurum og allt harðstrengt. Ennfremur var gamla skógarhliðið lagfært, svo að þægilegt væri að ganga um það.

Þá var á miðju sumri hressst upp á gamla pípuhliðið við Hafursá, sem var orðið svo hrörlegt, að það var bæði hættulegt umferðinni og stofnun-

Tafla II. Fólk í vinnu á Hallormsstað 1957.

Mánuður	Fastir starfsmenn	L a u s r á ð i ð f ó l k		
		Fjöldi	Vinnust.	Laun kr.
Janúar	1	-	-	-
Febrúar	1	-	-	-
Marz	1	3	192	5.061,70
Apríl	1	5	758	15.105,50
Mái	1	29	3.652	57.968,87
Júní	1	39	6.581	115.535,86
Júlí	1	36	5.546	104.517,77
Ágúst	1	19	3.301	76.562,38
Septemb.	1	15	2.297	51.104,89
Október	1	7	1.034	29.035,94
Nóvember	1	9	979	26.588,46
Desember	1	3	134	3.760,83
			24.474	485.242,20

inni til vansa. Tókst að lappa svo upp á það, að það getur kannski lafað eitt sumar til, ef í nauðir rekur.

Við urðum fyrir því óhappi, að Staðaráin hljóp mjög illilega og óvenjulega á miðjum vetri og gereyðilagði hina nýju girðingu, sem gerð var þar yfir í fyrra á rafveitustíflu húsmæðraskólans. Að öðru leyti kom nýi hluti skógargirðingarinnar ágætlega undan vetri, og það sýndi sig t.d., að á nýja kaflanum í Dagmálafjalli festi aldrei snjó að marki.

2. Aðrar girðingaframkvæmdir.

Af ýmsum sökum var hætt við þau tvö girðingaverk, sem áætluð höfðu verið: Hádegisfjall og litla bráðabirgðagirðingu á Miðhúsum. Átlunin var að jafna með jarðýtu undir væntanlega girðingu í Hádegisfjalli, en í þess stað létum við freistast til að hafa jarðýtuna í útláni í mestallt haust, svo að úr þessu verki varð aldrei, og að því er Miðhúsagirðinguna varðaði er það að segja, að bæði sáum við fram á peningaskort, svo að einhvers staðar yrði að spara, og svo þurftum við óhjákvæmilega að hjálpa öðrum aðilum með girðingamenn okkar, eins og nú skal greina:

a. Húsmæðraskólinn á Hallormsstað. Við tókum að okkur að girða lóð kringum skólann. Þótt sú girðing væri ekki löng, var þetta seinlegt verk og nostursamt, þar eð horn voru mörg og notað þéttriðið garðanet, enda voru tveir menn bundnir við það meira og minna í 5 vikur.

b. Skógræktarfélag Austurlands. Þá voru girðingamenn okkar í um hálfan mánuð alls á Eyjólfsstöðum að leggja síðustu hönd á hina nýju girðingu skógræktarfélagsins þar. Er henni nú loks að fullu lokið, svo að hægt á að vera að hefja þar gróðursetningu aftur. Aðalverkið í sumar var samt að taka upp syðri girðinguna (en hún hefir verið alveg í tvennu lagi frá því skógelndið var girt). Viðhald á henni var orðið vonlaust verk, svo að ekki lá annað fyrir en rífa hana upp.

c. Eiðagirðing. Síðasta girðingaverkið, sem við tókum að okkur - verk, sem alls ekki þoldi bið lengur - var að hefja gagngera endurbót á skógargirðingunni á Eiðum. Af sérstökum ástæðum varð að færa girðinguna utar á meiri hluta framhliðarinnar, eða 1.400 m kafla. Þarna var jarðýta okkar að verki talsverðan hluta septembermánaðar við að jafna undir þennan kafla og 600 m að auki. Er þá alveg lokið undirhleðslu undir girðinguna frá Fljóti og upp að Þjóðvegi, eða alls 2 km. Í tveimur lotum, í

október og síðari hluta nóvember, var svo hin nýja girðing sett þarna upp, og var verkið framúrskarandi vel af hendi leyst hjá þeim tvíburunum Baldri og Braga Jónssonum frá Freyshólum, sem eru nú orðnir okkur alveg ómissandi girðingamenn. Hér skal staðar numið, þar sem nánari lýsing þessara framkvæmda á vart heima á þessum stað.

III. Skógarhögg.

Eins og tafla III ber með sér, féll meiri viður á árinu en nokkur undanfarin. Páll Guttormsson vann að grisjun í ungskógi eftir sem veður og færð leyfðu í febrúar og fyrri hluta marz. En hinn 24. marz hófst skógarhögg fyrir alvöru, og var þá til tekið, ~~XXX~~ þar sem frá var horfið í lok desember og haldið áfram grisjun fyrir gróðursetningu í Partinum ofan við Langasand og Bergsbás.

Auk Páls Guttormssonar unnu 3 menn við höggið frá byrjun, 1 bættist við um 10. apríl og loks Aksel Steenstrup frá Viborg um 20. apríl. Héldu þeir áfram nær óslitið allir (nema Páll, sem fór alveg í græðireitinn seinni hluta apríl, og annar, sem slasaðist 23. apríl og varð óvinnufær í meira en mánuð) fram um miðjan maí. Á þessu tímabili voru höggvin þessi svæði:

1. Neðri hluti Partsins ofan við Langasand og Bergsbás útað yztu þverbraut í Partinum og uppundir Mylluhvamm og inn að mýrarsundunum utan Borgargerðis og þverbraut upp af Bergsbásklifi. Alls nálægt 7 ha eftir lauslegri mælingu.

2. Teigur í miðjum Stóraskógi milli tveggja ~~eftu~~ langbrautanna í Innskóginum frá Kerlingará og næstum inn að Króklæk. Um 2,5 ha.

3. Teigur sá neðan við Stórhól í Innskóginum, sem markast af Selvegi að neðan, Atlavíkurlæk að framan og brautum á hina tvo vegu. Um 1,2 ha.

4. Grisjaður þriðja árið í röð Guttormslundur og lerkiteigurinn á Atlavíkurstekki. Féllu þar 190 tré. Hér er meðtalið, að tveir menn unnu nokkra daga við að klippa og saga tvítoppa af lerkinu. Sýnilegt er, að þetta er óhjákvæmilegt að einhverju marki, en það er mjög seinlegt og þreytandi verk.

Í þessari vorlotu var að langmestu leyti lokið við að bera saman og efna niður í staura og aka af svæðunum að bílvegum í Partinum. Lá nú skógarhögg að heita mátti niðri, þartil í ágústbyrjun. Þá var borið saman á teigunum í Innskóginum, efnað niður í staura og ekið að vegi. Ekki vannst samt tími til að aka af svæðunum öllum staurum og viði fyrr en í haust og vetur. Var verið að smágrípa í þetta, þegar tími gafst frá öðrum brýnni störfum.

Þar sem land var yfirleitt gott yfirferðar á öllum þessum teigum, var sá háttur hafður á, að viðurinn var týndur saman í fremur smáa kesti. Síðan var gengið á röðina með Ferguson-viðarsögina og efnað niður í staura og öllu saman ekið að lokum að vegi á dráttarþeizli tarktorsins. Á þeizlið má með sæmilegu móti hlaða 50-70 staurum ~~á~~ á annað hundrað styttum. Töldum við, að þetta myndi ódýrara en að bera viðinn á sjálfum sér, þar sem langt er að brautum, fyrir utan hvað það er fyrirhafnarþinna.

Á þessu ári höfðum við í fyrsta skipti í undanfarin ár eins mikið af staurum og hver vildi fá. Það er enginn vafi á því, að fyrir bragðið tvöfaldaðist salan frá því, sem verið hefir tvö næstliðin ár. Við byrjuðum nú með enn einn flokk af staurum (BIII), sem er 1,80 m á lengd og undir 5 cm í þvermál í toppinn, og seldum þá staura 2,00 kr ódýrara en BII (sama lengd, en 5-8 cm í topp). Reyndin varð sú, að af þessum flokki var keypt mjög mikið. Tveir bændur, sem lengi hafa notað birkistaura, vilja heldur þessa grenni en hina gildari, segjast hafa reynslu fyrir betri endingu þeirra en hinna.

Hins vegar neita ég því ekki, að ég varð fyrir vonbrigðum með söluna

Tafla III. Skógarhögg og viðarsala á Hallormsstað 1958.

	B i r k i							L e r k i					
	BI stk.	BII stk.	BIII stk.	BIV stk.	Styttur stk.	Eldiv. tonn	Reykv. tonn	Efniv. kg	Krónur	BII stk.	BIII stk.	Styttur stk.	Krónur
Sala 1958	14	2.343	1.052	170	840	6,0	4,87	0,28	28.134,50	386	30	280	5.138,00
Eigin notkun	-	-	-	-	-	13,5	-	-	-	15	-	50	345,00
Girð.einstakl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50	-	-	400,00
Eiðagirðing	-	100	-	-	300	-	-	-	1.675,00	-	-	-	-
Birgðir	40	250	275	800	2.400	-	-	-	14.685,00	200	110	100	3.840,00
Alls	54	2.693	1.327	970	3.540	19,5	4,87	0,28	44.494,50	651	140	430	9.723,00
* birgðir '57	34	528	-	353	622	3,5	-	-	7.374,75	420	-	258	4.390,00
Högg 1958	20	2.165	1.327	617	2.918	16,0	4,87	0,28	37.119,75	231	140	172	5.333,00
Tonn	0,2	13,5	6,0	2,3	6,0	16,0	4,87	0,28	49,15	1,5	0,6	0,2	2,30

Alls nam viðarhöggið samkvæmt þessu um 51,5 tonnum. Staurar voru alls 4.500 stk., en styttur 3.090 stk.

Verðmæti viðarhöggssins, að frádræginni heimanotkun eldiviðar, nam þannig tæplega 42.500 kr.

á "skurðstanrunum" (sem nú eru BIV í flokkuninni). En ég held það hljóti að vera stundarfyrirbæri. Bændur fá styrk út á girðingar á skurðbökkum með 3 gaddavirstrengjum, svo að þeir gera ekki betri kaup en að taka þessa stærð. Varðandi stytturnar, sem seldust líkt og í fyrra - en ég bjóst við aukningu - er það að segja, að menn eru sumir deigir við að taka ~~KEX~~ mikið af þeim, því að þeir segjast ekki fá styrk útá girðingar, ef bil milli jarðfastra staura fer yfir 5 m, og er þá í hæsta lagi hægt að hafa eina stytta í bil. En greinilegt er, að þeir, sem komizt hafa á lag með að nota stytturnar, halda áfram að kaupa þær.

Fyrir jólin var þetta selt af jólatrjám og -greinum:

134 kg furugreinar (fjallafura og stafafura)
11 stk. furutoppar
10 " broddgrenitré
1 " blágreni
1 " stafafura (úti jólatré á Egilsstöðum og þótti mjög fallegt).

Andvirði, þegar flutningskostnaður er frádrægin, er kr. 4.017,-, eða nokkru meira en í fyrra. Þá var haldið þeirri venju tveggja síðustu ára að senda öllum heimilum í Skógum jólatré og greinabúnt að gjöf, en við öll þessi heimili hefir stofnanin orðið meiri og minni skipti.

Með jólatrjám og -greinum hefir skógurinn gefið af sér á árinu verðmæti, er nemur um 46.500 kr. Útgjöld á skógarhöggssreikningi eru færð alls rúmlega 51.000 kr. Er þar meðtalin vinna Páls Guttormssonar í jan.-marz. Til þess að greiða hana voru hins vegar ætlaðar 10.000 kr. á fjárhagsáætlun. Ennfremur er í kostnaðinum talinn nokkur flutningur, sem kaupendur hafa greitt, kostnaður við trjámælingu (á felldu lerki), toppsnyrtning í lerkiskóginum o.fl. Að öllu þessu athuguðu, þykir mér ástæða til að vera ánægður með útkomu á skógarhöggi ársins. Það er alveg sýnt, að tryggasta leiðin til þess, að það geti nokkurn veginn staðið undir sér, er að hafa nægar birgðir af staurum. - Raunar má ekki leyndu því, að á þessu ári hjuggum við í tiltölulega beinvöxnum skógi, sem nýttist sérlega vel í staura og stytur, og við vorum hvergi langt frá akfærum vegi. En auðvitað er tómt mál að tala um skógarhögg á þessum tímum, nema hafa gott vegakerfi um skóginn.

IV. Græðireitur.

1. Almennt um fjárfestingu í græðireitnum.

Keypt tæki. Á þessu ári var aðeins keyptur plöntuupptakari til græðireitsins. Hann kom í gagnið við upptöku á birki í haust og reyndist mikið þarfapung, sem trúlega á eftir að stuðla að lækkun á upptökukostnaði verulega. - Hér má og geta þess, að smíðað var hér á staðnum andvægi á dráttarvélina til þess að geta þyngt hana að aftan við mokstur. Er flykki þetta svo útbúið, að hægt er að festa það við vagnbeizlið og losa úr sæti dráttarvélarinnar. Þyngdin er nálægt 500 kg. Það er fyrst nú, að við höfum full not af moksturstækinu og vagninum, því að óþyngdur að aftan er traktorinn alveg máttlaus við mokstur og ef hlaða á hann með t.d. sandpokum, sem taka verður burt í hvert skipti sem vagninn er tengdur við, tekur það sinn tíma.

Vatnsveitan. Á árinu var bætt mjög við vatnsveitu græðireitsins. Að ofanverðu var hún lengd um 100 m með 80 mm víðum asbeiströrum, en niður gegnum græðireitinn var hún lengd með 300 m löngum galavniseruðum rörum,

1½" víðum. Asbestleiðslan var öll höfð ofanjarðar og hvílir á birkkikrossum. Mest af leiðslunni gegnum Mörkina var líka haft ofanjarðar, nema þar sem fara þurfti undir vegi. Gert er ráð fyrir að hafa 3 úrtök við hvern reit, nema Neðstareitinn. Ekki var samt lokið við að ganga frá öllum þessum stútum, en rennilokar eru til í þá alla. Í Kerlingaránni var hlaðin stífla úr torfi og grjóti, útbúið vandað inntak með sigtum til að fyrirbyggja óhreinindi. Kostnaður varð:

1. Asbeiströr	kr.	5.183,60
2. Galvaniseruð rör frá Rvík.	"	8.956,47
3. Rennilokar, fittings, rör, verkstæðisvinna og flutningur	"	4.384,65
4. Vinna við uppsetningu	"	6.640,00
		<hr/>
	"	25.164,72
+ selt efni	"	175,00
		<hr/>

Alls kr. 24.989,72

=====

Til þessa verks voru áætlaðar 25.000 kr. Má því segja, að einu sinni hafi vel tekizt að standast áætlun!

Með vatnsveituna komna í þetta horf hefir möguleiki á öruggum rekstri græðireitsins aukizt mjög. Að vísu veitir ekki af með þrýsting í vissum tilvikum. Ef ég hefði nú átt að sjá um uppsetningu þessarar vatnsveitu, hefði ég haft alla leiðsluna að græðireitnum úr 80 mm asbeiströrum. Þau kosta nefnilega ekki meira á metra (með tengistykkjum) en 2" galvaniseruð rör.

Vermireitir og karmar. Engu var við þetta bætt á árinu. Hins vegar var sett allmikið af nýjum höldum á glugga. Kostnaðurinn við það og aðra viðgerð á gluggum varð alls tæpl. 1.000 kr. En hann er færður í einu lagi á vökvunarreikning, skv. því, að þar á að fara alla viðgerð á gluggum og gluggaburð.

Nýrækt. Einsog skýrt var frá í síðustu ársskýrslu, var nýi græðireiturinn að mestu tilbúinn til notkunar strax í fyrrahaust. Það reyndist samt furðudrjúgt verk að tína allar smárætur úr moldinni. Voru margar stúlkur dögum saman við það verk, fóru ótalmargar umferðir og reiturinn fræsaður á milli. En svo vel tókst að hreinsa, að ekki urðu veruleg óþægindi að rótum við dreifsetningu. Þetta kostaði tæpl. 3.100 kr. og er fært á jarðvinnslu.

Um miðjum desember hófst vinna við að ryðja skóginn frá tveimur jöðrum Efstareitsins, að neðan og utan. Er ætlunin að rétta þann reit svo af, að hann verði réttthyrndur. Fæst þar nálægt 650 m² stækkun. Því miður gátum við ekki í tæka tíð, áður jörð frysir, náð rótunum þarna upp með jarðfetu. Það bíður vorsins. En okkur verður brýn nauðsyn á að fá þessa spildu með í vor undir dreifsetningu.

Vegagerð. Lokið var við að gera snyrtilega tyrfða kanta kringum allan nýja reitinn. Ennfremur var gengið frá aðalveginum meðfram nýja reitnum og fyrir ofan hann áleiðis upp að Markarhliði. Var þessi spotti malborinn. Öll var þessi vinna seinleg og nostursöm, þar sem áherzla var lögð á að fá á þetta gott útlit. Enda kostaði það heil ósköp, um 7.400 kr. Var þessi upphæð klipin af því, sem átti að fara til vegagerðar í skóginum.

2. Áburður.

Aftilbúnum áburði var notað í græðireitinn á árinu:

300 kg brennisteinssúrt kalí,	birgðir í árslok	100 kg
200 " þrífosfat,	" " "	600 "
525 " ammóníumnítrat	" " "	250 "

Af húsdýraáburði var notað:

6 tonn sauðatað (2 bílhlöss).

Þetta er mun minni áburðarnotkun en að undanfögnu. En þá ber að hafa tvennt í huga:

Í fyrra var kakkað býsnum af húsdýraáburði í nýja reitinn, en þar er megnið af bæði sáningu og dreifsetningu ársins, fyrir því þurfti svo lítið af húsdýraáburði.

Í fyrra lét ég jarðvegsrannsóknadeild Atvinnudeildar háskólans gera athugun á jarðvegi í græðireitnum. Teknar voru 6 prufur, og þær valdar úr öllum hlutum reitsins. Athugað var pH, húmusinnihald og nýtanlegur fosfór í jarðveginum. Að því er fosfórinn varðaði, kom í ljós, að nýtanlegt magn af honum hér í græðireitnum er geypilega mikið, sums staðar þrisvar sinnum meira en talið er bærilegt. Mest reyndist það 24,1 mg í 100 g þurrefnis. Mér er tjáð, að 4-6 mg þyki mjög bærilegt. Með hliðsjón af þessum niðurstöðum, ákváðum við að draga mjög úr fosfórbreiðslunni þetta ár. pH reyndist frá 5,2 til 6,4 - eða mjög svipað og ég hefi séð í norskum græðireitum. Húmusinnihald reyndist mjög bærilegt, frá 7,2% (eina sýnishornið undir 10%) upp í 14,3%.

Kostnaður færður á áburðarættokning á þessu ári varð um 4.000 kr. En þess verður að geta, að alltaf eru ógreidd 7 bílhlöss af sauðataði frá árinu 1957 og 2 frá 1958.

3. Sáning.

Áætlað hafði verið að sá hér í 750m², en þegar til kom, var okkur sent miklu meira fræ, svo að vorsáning varð alls 970 m². Er hér við bætist haustsáning í 76 m² - eða alls tæplega 1.050 m², er þetta mesta sáning til þessa hér á Hallormsstað að fermetratölu. Ég vil strax taka það fram, að ef mikið sprettur upp af þessari sáningu - einsog þetta fyrsta sumar bendir eindregið til - verður ekki pláss í græðireitnum til þess að dreifsetja allar þær plöntur að 2-3 árum liðnum, að óbreyttri stærð reitsins. Það verður að vera tryggt í tæka tíð, að við getum afgreitt dreifsetningarplöntur til annarra staða.

Í haust var sáð mestri lindifurunni og Pinus pumila (hluti af Öþoru tevggja fræinu var stratifiseraður í vetur til reynslu) og tveimur prufum af stafafuru, auk nokkurs reyniviðarfræs.

Ég held sáningin hafi tekizt vel, kannski er hún jafnbetri en nokkurt annað ár - að sjálfsögðu að undanteknu árinu 1953, sem ber af öllum sáningarárum hér. Því miður er broddfuran líklega lókust. Það fræ spíraði mun verr en fræið, sem kom 1955.

Af barrtrjáfræi héðan frá Hallormsstað var sáð broddfuru (mjög góð spírun), blágreni (örlítill prufa, en spírun sémileg) og stafafuru (nokkrar plöntur komu upp).

Kostnaður við sáningu varð alls kr. 10.355,-, eða kr. 9,85 á m². Ef vorsáning er tekin sér, reyndist kostnaður við hana kr. 8,30 á m². En haustsáningu fylgir ætíð meira vafstur en vorsáningu.

Tafla IV á bls. 10 sýnir tegundir, er sáð var og magn af fræi.

Hingað komu á árinu tvær aðalsendingar af fræi. Hinni fyrri fylgdi listi, dags. 28/4. Hinni síðari, sem í voru ýmsar prufur og bergfura, fylgdi ekki listi. Er hún í skýringadálki töflu IV nefnd "síðari sending". Loks kom ég með frá Reykjavík í september 4 kg af lindifuru, en um uppruna hennar veit ég ekki.

Tafla IV. Fræsáning á Hallormsstað vorið og haustið 1958.

Tegund	Uppruni	Kg	m ²	Skýringar
✓ Birki, ísl.	Hallormsstaður	6,50	281,2	Safnað 1957
✓ Hengibjörk	Rússland	0,50	11,0	Frælisti 28/4 '58
✓ Reyniviður	Hrafnkelsst. & Hall.	11,50	21,7	Safnað 1958
✓ Brodd-og blágr.	Colorado	1,00	53,6	Frælisti 28/4 '58
✓ Blágreni	Hallormsstaður	0,01	0,2	Safnað 1957
✓ Hvítgreni	Lawing	0,50 ✓	6,5	Frælisti 28/4 '58
✓ Rauðgreni	R-K-E-D	4,00	162,5	- " -
✓ - " -	3 sýnish. Miðevr. (?)	0,60	25,3	Síðari sending '58
✓ Sitkabastarður	Lawing	2,00 ✓	31,7	Frælisti 28/4 '58
✓ Sitkagreni	Seward	2,00 ✓	62,3	- " -
✓ - " -	Homer	5,00 ✓	75,6	- " -
✓ Dahúríulerki ..	Síbería	0,18	6,5	- " -
✓ Rússalerki	Sverdlovsk	3,00	55,2	- " -
✓ Evrópulerki ...	Tyrol	1,00	22,1	- " -
✓ - " -	Ókunnur <i>Svalb.</i>	0,10	3,5	Síðari send. '58
✓ Balsampinur ...	Port Hope S.	1,50	25,4	Frælisti 28/4 '58
✓ Fjallapinur ...	Colorado	1,00	17,9	- " -
✓ - " -	B3/161/57	0,05	2,0	Síðari send. '58
✓ Fjallapöll	Lawing	1,50	42,8	Frælisti 28/4 '58
✓ Bergfura <i>3/400</i>	Óþekktur <i>Þýrland</i>	1,50	44,2	Síðari send. '58
✓ - " - <i>401</i>	Huatés-Alpes	0,10	11,0	- " -
✓ Pinus Mugo	Óþekktur <i>Ítal.</i>	0,15	11,0	- " -
✓ Broddfura	Colorado	1,00	30,0	Frælisti 28/4 '58
✓ - " -	Hallormsstaður	0,03	0,2	Safnað 1957
✓ Lindifura	Síbería	1,00	2,7	Fræs. nr. 237
✓ - " -	Krasnojarsk	3,00	7,1	Frælisti 28/4 '58
✓ - " -	Swiss (?) <i>Finnland</i>	3,00	6,9	Sept. 1958
✓ Pinus pumila ..	Jakútía	1,00	5,0	Frælisti 28/4 '58
✓ Stafafura	Skagway	0,16	10,0	Fræs. nr. 170, afg.
✓ - " -	Banff Alberta	0,25	20,0	" " 559
✓ - " -	B3/155/57 <i>Salmon Arm</i>	0,05	2,9	Síðari send. '58
✓ - " -	Hallormsstaður	0,005		Safnað 1957
Alls		53,185	1058,0	

4. Dreifsetning.

Tafla V sýnir tegundir og fjöld adreifsettra plantna á vorinu. Er það hvorki meira né minna en 306.500 plöntum færra en hér var í fyrra talið til dreifsetningar. Tafla VI sýnir hins vegar, að í vor voru sendar til annarra stöðva og í Hagdómörk 253.900 dreifsetningarplöntur. Hafa þannig alls komið úr stöðinni 593.200 dreifsetningarplöntur. Það sem á vantar uppí hina áætluðu tölu, skýrist í höfuðatriðum svo: 1) Skógarfura frá Troms (talin 24.000) var ekki dreifsett. 2) Stafafura (talin 8.900) ekki heldur. 3) Hvítgremiúrkast (talið 5.700) ekki dreifsett, né heldur 4) rauðgreni, 10 norsk kvæmi (talið 9.100). 5) Lerkið reyndist mjög toppkalið, okkur til mikilla vonbrigða, og varð að kasta úr því allmiklu af þeim sökum. 6) Brodd- og blágrenið var viljandi sortérað mjög kröftuglega,

þar eð reynslan sýnir, að ekki þýðir að dreifsetja mjög smáar plöntur af því. 7) Af ýmsum öðrum tegundum og kvæmum kom heldur minna en áætlað var, þótt ekki breytti það miklu. - En segja má, að í heild hafi talningin frá haustinu áður staðizt þerilega.

Sakir hinna miklu kulda í maí, hófst dreifsetning ekki fyrr en í byrjun júní og henni lauk um 4. júlí. Langmest var dreifsett í nýja reitinn ekkert teljandi, nema lauftrén, var sett annars staðar.

Tafla V. Dreifsetning á Hallormsstað 1958.

<u>Birki</u> , íslenzkt, Bæjarstaður, 3/0		18.300 x
<u>Álmur</u> , Beiarn, Noregi, 1/2		1.100
<u>Reynivíður</u> , Fljótisdalshérað, 3/0		7.500 x
<u>Dahúríulerki</u> , Aldan, 2/0	42.500	
-"- Amaga, 2/0	2.000	
-"- Tommot, 2/0	1.200	
-"- Sínsk, 2/0	1.000	
-"- Komsomolsk v/Amúr, 2/0	700	47.400
<u>Rússalerki</u> , Yarensk, Arkangelskhér., 2/0		900
<u>Síberíulerki</u> , Sverdlovsk, 2/0		4.800
<u>Brodd- og blágreni</u> , Sapinero, 3/0		46.000 x
<u>Hvítgreni</u> , Brit. Col., 2/0 (fræs.nr. 531) .	700	
-"- Aleza Lake, 2/0 (" " 486) .	1.100	
-"- " " 2/0 (" " 485) .	1.200	3.000 x
<u>Asperatagreni</u> , Hörsholm, 2/0 (fræs.nr. 482)		900 x
<u>Rauðgreni</u> , Nord-Helgeland, 3/0	56.000	
-"- Ívdél, Úral, 3/0	12.700	
-"- Drevja, Vefsen, 2/3	7.900	76.600 x
<u>Sitkabastarður</u> , Lawing, 2/0		84.000 x
<u>Sitkagreni</u> , Cordova, 2/0	35.000	
-"- Homer, 2/0 (fræs. nr. 483)	3.400	
-"- afgangar af söluplöntum	400	38.800 x
<u>Hvítþinur</u> , Sapinero, 2/0 (fræs. nr. 378)		10.000 x
		<hr/>
	Alls	339.300
<u>Græðlingar:</u>		
Þingvíðir 0/2	2.000	
-"-	2.000	
Gulvíðir	2.500	
Alaskaösp	700	
Rífs	600	
Loðvíðir	100	7.900
		<hr/>
	Alls	347.200
		=====

Við höfum trú á, að dreifsetningin hafi tekizt vel, enda þótt veður- skilyrði varu mjög öndverð: úrkoma hinminnsta, sem mæld hefir verið í júnímánuði hér, og sólfar næstum eins mikið og 1957. Án vökvunarkerfisins hefði orðið stórslys. Hafandi þetta kerfi má fullyrða, að við eigum ekki lengur allt okkar undir regni, þótt hið sama verði kannski ekki sagt um sólina ennþá! Þótt miklu sé kostað til vökvunar í svona árferði, er enginn vafi á, að þau útgjöld skila sér strax í minni vanhöldum en ella.

Að því er varðar einstakar tegundir, vil ég geta þess, að birkidreifsetningin virtist takast sérlega vel og betur en undanfarin ár. Var kannski ein ásaða til þess, að það var sortérað í dreifsetninguna með mikilli gagnrýni og miskunnarlaust hent lélegum plöntum. Sama er að segja um reyni-

hennar í töflu VII. Eg tek vinnu þriggja stúlkna, sem í vor dreifsettu hér í ákvæðisvinnu. Tvær þeirra, Björg og Sigríður, fylgdust alltaf að,

Tafla VII. Samanburður á afköstum við dreifsetningu eftir millibili.

Tegund	Greni 2/0 & 3/0				Lerki 2/0		% aukn. á afköstum	
	3,0 cm		3,5 cm		5,0 cm		Greni 3,5 cm í 3 cm	Lerki 5 cm í gr. 3,5 cm
Millibil	Klst.	Plöntur	Klst.	Plöntur	Klst.	Plöntur		
Björg	1	616	1	531	-	-	16	-
Sigríður	1	627	1	540	-	-	16	-
Halldóra	-	-	1	646	1	480	-	35
Björg	9	5.540	9	4.780	-	-		
Sigríður	9	5.650	9	4.855	-	-		
Halldóra	-	-	9	5.815	9	4.240		

Tafla VIII. Plöntur til dreifsetningar á Hallormsstað 1959.

			Frás. nr.
Birki, íslenzkt, Bæjarstaður, 3/0	15.000		182
"- " Hallormsstaður, 2/0	50.000	65.000	367
Reyniviður, Fljótisdalshérað, 3/0	allt að	10.000	
Dahúríulerki, 2/0		6.000	236
Rússalerki, vegabréf 38, 2/0	8.000		235
"- " Arkangelskhér.norðanvert, 2/0	13.000	21.000	581
Síberíulerki, Askiz, 2/2	6.000		311
"- " Chebalinsky, 2/2 & 2/3	1.000	7.000	312
Broddgreni, Sapinero, 2/0	25.000		185
"- " " 3/3	7.000	32.000	
Brodd- og blágreni, Sapinero, 2/0		15.000	184
Blágreni, Sapinero, 2/0	20.000		183
"- " " 3/0	130.000	150.000	377
Hvítgreni, Fort St. James, 2/0		10.000	560
Rauðgreni, Elsfjord, 2/0	20.000		233
"- " Grane Veisen, 2/0	50.000		234
"- " Snåsa, 2/0	60.000		227
"- " Nord-Helgeland, 3/0	40.000	170.000	369 &
Sitkabastarður, Lawing, 3/2		3.500	306
Sitkagreni, Seward Kenai Lake, 2/0	150.000		186
"- " MacLeod, 3/3	12.000	162.000	
Fjallabínur, Sapinero, 3/0		8.000	376
Síberíubínur, Tavda Sverdlovsk, 3/0	22.000		385
"- " Mourino Irkutsk, 3/0	5.000	27.000	384

Alls 686.500

reyndust ótrúlega jafnfljótar og dagsafköst þeirra mjög jöfn frá degi til dags, eftir því sem búast má við. Þær unnu alltaf með sams konar plöntur sömu daga. Tekin eru meðalafköst þeirra með 3,0 og 3,5 cm millibili yfir dreifsetningartímann. Meðaltalið er reiknað úr vinnu sömu daga hjá báðum með sama millibili, svo að aðstæður allar ættu að vera mjög svipaðar - og jarðvegurinn í nýja reitnum er ákaflega líkur alls staðar,

þar sem honum var dreift yfir svæðið úr haugum eftir jöfnun landsins. Á sama hátt hefi ég reiknað afköst þriðju stúlkunnar, Halldóru, yfir greni með 3,5 cm bili annars vegar og lerki með 5,0 cm bili hins vegar af öllum plöntum, sem hún dreifsetti. Þetta er stúlkun, sem ég gat um áðan, mjög jafnvirk frá degi til dags. Ætti þessi samanburður því líka að gefa einhverja vísbendingu um taxtahlutfall milli þessara tegunda.

Tafla VIII sýnir plöntur til dreifsetningar 1959. Við áætlun þessa hefi ég gætt varfærni. Tölurnar eru reiknaðar út eftir talningu á 2-5% úrtaki. Hefi ég alls staðar lækkað tölur frá niðurstöðu útreiknings, sums staðar um 25%, einsog t.d. 2/0 sitkagrenið frá Seward, sem er í allþéttri raðsáningu, og því nokkur hætta á myglu (þótt mygluhætta sé auðvitað miklu minni en í þéttari raðsáningu). Búast má við, að miklu verði að henda úr broddgreni og báágreni, ennfremur er hvítgrenið frá Fort St. James óhemjulega þétt.

Það er rétt að taka fram, að engar líkur eru til, að hægt verði að dreifsetja hér svona margar plöntur, a.m.k. ekki strax í vor. Til þess verður hvorki liðskostur né pláss í reitnum. En hugsanlegt er að geyma t.d. 2/0 rauðgrenið þar til seint í júlí. Það myndi einna bezt þola ~~þá~~ frest. Þetta gæti líka hentað vel varðandi fólksheild. Væri þá hægt að halda fleiri stúlkum en ella allt sumarið en verið hefði sína kosti.

5. Afhentar plöntur.

Tafla IX sýnir plöntuafhendingu úr græðireitinum. Þetta er tæplega 40 þús. plöntum færra en talið var til sölu haustið áður. Þessi munur stafar þó ekki af því, að talning hafi reynzt ótraust eða óvænt slys orðið á plöntum s.l. vetur. Talningin stóðst mjög vel, að því er allar tegundir og kvæmi varðaði, svo að birgðir voru nær undantekningarlaust heldur - og í einu falli miklu - meir en áætlað var. Hins vegar varð að láta þessar 40 þúsundir nægilega stórra plantna standa yfir vegna þess, að ekki var hægt að gróðursetja þær. Á það einkum við um norsku raugreni-kvæmin 10. Af þeim voru aðeins afgreiddar tæpl. 7.000 pl., en rúmlega 35.000 bíða vorsins 1959. Sama gildi um hluta af hvítgreninu og skógarfuruna, en þessi síðasttalda tegund má einsog stendur teljast óútgengileg vara, svo sem margsinnis hefir verið bent á.

Allur kostnaður við plöntusölu (upptaka, sortéring, pökkun og sending á flugvöll eða í skip) varð um 42.700 kr. Hér frá verður þó að draga kostnað við afgreiðslu á úrkasti og dreifsetningarplöntum til annarra stöðva (sem líka er færður á plöntusölureikning). Að vísu var þetta ekki fært sundurliðað á vinnuseðla, en mjög nærri má um það fara. Það er gætilega áætlað, að þessi kostnaður nemi 2.500 kr., og auk þess dregst frá flutningskostnaður á plöntum, sem kaupendur sjálfir hafa greitt - kr. 1.350. Þá eru eftir kr. 38.900. Í þeirri upphæð er raunar vinna við upp-töku á birki í haust, kr. 2.480, sem tilheyrir plöntusölu næsta árs. 36.400 kr. er því sú upphæð, sem plöntusalan í ár hefir kostað. Deilt með 202.250 plöntum, kemur út 18,0 ~~kr.~~ aurar á plöntu. Sé dreginn frá allur flutningskostnaður - kr. 4.400 - verður vinnukostnaður 15,8 aurar á pl. Í fyrri var samsvarandi kostnaður 15,9 aurar. Ég er ekki óánægður með það, þegar þess er gætt, að meiri hluti vinnu við plöntuupptökuna fór fram seinni hluta máímánaðar í kuldunum miklu, en við slíkar aðstæður sækist svona vinna miklu seinna en í sémilegu veðri.

Þess má að lokum geta í sambandi við plöntuafgreisluna í vor, að við fórum að afgreiða plönturnar í pökkum opnum í báða enda, og voru notaðir 4-6 rimlar utan um hvern pakka. Þetta er raunar engin nýjung, því að slík pökkun hefir lengi tíðkast í Bandaríkjunum - og árið 1951 mælti prófessor Elias Mork á Ási í Noregi mjög með svona innpökkun við okkur skógræktarstúdenta þar. En það er nýjung, er einum starfsmanni okkar, Guðmundi Jónssyni, hugkvæmdist, að binda utan um plöntupakkana með kassa-gyrði og nota til þess bindingsvél. Við fengum eina slíka vél lánaða í

vor hjá kaupfélaginu á Egilsstöðum og bundum þannig mikið af plöntu-
pökkunum. Reyndist þetta bæði fljótlegra og miklu tafustari binding en
með stærum, alveg sérstaklega ef pakkarnir voru opnir. Það er líka kostur,
að svona bundnir og með trérimlum utan á, þola þeir miklu harkalegri með-
ferð í flutningi en ella, en slíks virðist full þörf hér álandi.

Tafla IX. Plöntur afhentar frá Hallormsstað 1958.

<u>Álmur</u> , Beiarn, 1/2	2.241	
<u>Alaskabirki</u> , Lazy Mt., 2/2/2	100x	
<u>Birki</u> , ísl., Bæjarstaður, 3/0	18.600	
" " " & Hallormsst. 3/2	3.435	22.035x
<u>Gráelri</u> , Boxbacka, 2/2	345	
<u>Reyniviður</u>	401x	
<u>Alaskaösp</u>	310	
<u>Rífs</u>	81	1857
<u>Viðja</u>	430	
<u>Þingviðir</u>	635	
<u>Síberíulerki</u> , Raivola, 2/2/2	360x	
<u>Skógarfura</u> , Troms strönd, 3/0	4.185x	
<u>Hvítgreni</u> , Granite Creek, 2/3	7.427y	
"- Falk River, 3/3	1.325	
"- Moose Pass, 2/3/2	2.400	11.152x
<u>Rauðgreni</u> , Drevja, 2/3	58.655y	
"- " 3/2	40.500y	
"- Rana, 2/2/2/2	850	
"- 10 norsk kvæmi + Baden, 2/3, 625 stk. af hverju	6.875	106.880x
<u>Sitkabastarður</u> , Lawing, 2/3	24.493x	
<u>Sitkagreni</u> , Seward, 2/3	13.855	
"- MacLeod, 3/3	7.752	
"- Homer, (2/2/2) 2/3/2	2.975y	
"- Seward, 2/3/2	3.600y	
"- Pigot Bay (?), ævagamalt	427	28.609x
Alls		202.257
=====		

Trjásala varð á árinu miklu meiri en ég hafði reiknað með. Reynd-
ist eftirspurn eftir trjám með hnaus margföld á við það, sem hægt var
að sinna. Lét ég því freistast til að selja dálítið af Hakaskojalerki
úr Jónsskógi og fáein sitkagrenitré úr teignum í Lýsishól frá 1949, auk
allmargra hnausabirkiplantna úr skóginum. Þetta var selt:

27 stk. síberíulerki, Hakaskoja, úr Jónsskógi.
2 " " Irkutsk, við Atlavík.
11 " sitkagreni, Cordova, úr Lýsishól.
3 " fjallapínur frá 1946 úr Mörkinni.
2 " broddgreni úr Mörkinni.
107 " birki.

152 stk. alls.
=====

Andvirði trjánna á upptökustað nam alls kr. 4.510,-.

Tafla X er yfir söluhafar plöntur vorið 1959. Svipað úrtak var talið
nú eins og undanfarin ár, eða 3-5%, og hefir það reynzt nægilegt, svo

sem á er drepið fyrr. Þó skal fram tekið um norsku rauðgreniprufurnar og hvítgrenið, að við létum þar nægja talninguna frá í fyrra,

Tafla X. Söluþlöntur á Hallormsstað vorið 1959.

Tegund og aldur	Kvæmi	Söluþlöntur	Alls tegund	Undir- máls	Dreif- settar	Söluþl. % dreif- settum
Birki 2/2	Bæjarst.	3.900				
" garð. 2/2	"	2.250	6.150	-	11.200	55
" 2/0	Hallormsst.	50.000				
" 3/0	Bæjarst.	30.000	80.000			
Gráelri 2/2	Rognan	-	5.300	-	6.400	83
Reynir 75 cm		50				
" 50-75 cm		700				
" 50 cm		350	1.100			
Gulvíðir		-	1.000			
Þingvíðir		-	3.000			
Alaskaösp		-	300			
Rifs		-	100			
Rússalerki 2/2	Vélsk	1.500		200	4.200	36
" 2/2	Karpinsk	1.700	3.200	200	5.400	33
Síb. lerki 2/2	Askiz	36.000		6.000	72.000	50
" 2/2 & 3/2	Chebalinsky	11.000	47.000	1.000	19.900	55
Blágreni 4/4	Colorado	1.300		-	1.400	93
" 2/4	Denver	800	2.100	400	3.200	25
Br.&blá. 2/3/3	Colorado	-	7.500	-	10.900	70
Broddgreni 3/3	Sapinero	23.000		7.000	50.300	46
" 2/4	"	10.000	33.000	500	17.900	56
Greni sp. 2/3/2	Afgangar söluþl.	-	1.500	-		
Hvítgreni 2/4	Gr. Creek	2.500		-		
" 3/4	Falk River	1.000		-		
" 3/4	Moose Pass	2.500		-		
" 3/4	Glennallen	400		-		
" 3/4	Alaska Hwy.	500		-		
" 3/4	Tok Junkton	1.500	8.400	-		
Rauðgreni 2/4	Drevja	1.700		-		
" 3/3	"	7.000		-		
" 2/4	Mittre Hedm.	3.500		-		
" 2/4	Namdal ytte	7.000		-		
" 2/4	Höylandet	3.000		-		
" 2/4	Vestfold	2.500		-		
" 2/4	Vang Hedmark	1.100		-		
" 2/4	Sör-Helgeland	5.000		-		
" 2/4	Sparbu	5.000		-		
" 2/4	A 300	2.900		-		
" 2/4	O 200	3.000		-		
" 2/4	Rana	2.000		-		
" 2/4	Baden, Þýzkal.	900	44.600	-		
Bastarður 3/2	Lawing	9.000		3.500	18.300	49
" 3/2/2	"	4.500	13.500	-	6.600	73
Sitkagreni 3/3	MacLeod	73.000		12.000	126.900	57
" 3/3	Homer	4.600		-	7.700	60
" 2/3/3	Seward	2.200	79.800	-		
Fjallapöll 4/4	MacLeod	-	1.100	-	12.300	11
Skógarfura 4/0	Troms strönd	-	10.000			
Stafafura 3/0	Skagway	6.000				
" 3/0	Sapinero	1.400				
" 3/0	Salida	1.500	8.900			
Samtals			357.550	30.800		

Dreifplöntur afgreiddar frá Hallormsstað árin 1956, 1957 og 1958.

Tegund, aldur og kvæmi	1956		1957		1958		Norðtunur
	Skf. Eyf. Akureyri	Skf. Eyf. Akureyri	Vaglir	Skf. Rvík Fossv.	P. Karlss. Akureyri	Guðm. Magn. Egilsst. - Fossvogi	
Bronðgr., Sapinero, 3/0	20.000	-	-	-	-	-	-
" " " " 4/0	-	-	8.800	-	-	-	-
Birki, Hallormsst., 2/0	7.000	-	7.500	-	-	-	-
Sitkagreni, MacLeod, 3/0	1.000	-	3.500	-	-	-	-
Stafafura, Skagway, 3/0	15.000	15.000	-	15.000	-	-	-
Síberíulerki, Askiz, 2/0	-	3.000	-	8.600	-	-	-
Sitkagreni, Cordova, 2/0	-	5.000	-	4.200	-	-	-
" MacLeod, 2/3 & 3/2 ..	-	-	-	-	-	-	-
" Seward, 2/3	-	-	-	-	-	-	-
Rauðgreni, Grane Vefsen, 3/0	-	2.000	-	-	2.500	3.000	10.000
Sitkabastarður, Lawing, 3/0	-	2.000	-	-	2.500	1.000	200.000
Blágreni, Colorado, 3/3	-	1.900	-	-	-	-	6.500
Gráelri, Rognan, 2/0	-	400	-	-	-	-	1.500
Reynir, 3/0	-	1.000	1.600	-	-	-	1.300
-----	-	-	-	-	-	-	-
Birki, Hallormsst., 2/0	-	-	-	-	-	-	-
Sitkabastarður, Lawing, 2/3	-	-	-	-	-	-	-
Sitkagreni, Cordova, 2/0 ..	-	-	-	-	-	-	-
" Seward, 2/3	-	-	-	-	-	-	-
" MacLeod, 3/3	-	-	-	-	-	-	-
" Homer, 2/2/2	-	-	-	-	-	-	-
Hvítgreni, 2/3, Granite Creek	-	-	-	-	-	-	-
Dahúríulerki, Aldan, 2/0 ..	-	-	-	-	-	-	-

Þetta er sama partíif af Birki, þó 4 annarsé þess karstíif 1956, er þíff verif 1957.

30300 21 Yör 27.8

30300
21 Yör
27.8

drógum frá það, sem afgreitt var á árinu og bættum svo við eftir mati því, sem við töldum myndi koma í gagnið af undirmálsplöntum. Reikna ég ekki með neinu úrkasti úr þessum plöntum. Fjallapöllin er ekki nákvæmlega talin, en ég held þetta magn ætti alltaf að fást af henni. Þar eru vanhöldin gífurleg, og verðum við að komast uppá eitthvað betra lag með dreifsetningu á henni.

Annars hefi ég sett töfluna upp í sama formi og í fyrra: tekið með fjölda dreifsettra plantna, svo að hægt væri að átta sig á vanhöldum.

Ég vil loks taka fram, að rauðgrenið og hvítgrenið, sem orðið er 2/4, eru mjög stórar plöntur, sem brýna nauðsyn ber til að koma í jörðina, áður en þær fara að spretta. Ennfremur, að úr sitkagreninu mun fást mjög mikið af plöntum yfir 25 cm og talsvert yfir 30 cm. Ef þörf gerist, get ég látið uppi tölur yfir það. Og auðvitað mætti fá heilmikið af 30-40 cm háum plöntum úr hvítgreninu, ef þörf gerist.

6. Nokkur orð um vökvun og hreinsun.

Eins og reikningar sýna, varð vökvunar- og hreinsunarkostnaður miklu hærri en áætlað var. Vil ég með fáum orðum ræða það.

Ef veðurskýrslan er athuguð, þarf engan að undra, þótt mikið þyrfti að vökva. Allt fram að 20. júlí kom varla deigur dropi úr lofti. Enda má segja, að einn maður væri alveg fastur við það starf í 1½ mánuð. Hefir sami piltur annast þetta að mestu nú í 4 sumur, enda er hann orðinn sannkallaður fagmaður í vökvun (svo sem segir í drápu þeirri, sem um hann var kveðin í sumar: "... vatnsberahlutverkið valdi' hann síðar/ votur frá hvirfli og niður í tær"). Ég er í engum vafa um, að sáningarnar eiga m.a. mjög nákvæmri vökvun að þakka, hve jafnar þær eru. Mér virðist, að nauðsynlegt verði, að ætla ætíð ríflega fjárhæð til vökvunar, því að höfuðatriði er að láta vökvunarkerfið stoppa sem minnst í þurrkatið - og hér er nær alltaf þurrkur í maí og júní, þótt í ár hafi kastað tólfunum.

Hreinsunin reyndist langtum kostnaðarsamari en áætlað. Ég tel eftirfarandi ástæður helztar: 1) Mjög óheppilegar aðstæður til að nota illgresisolíur, þurrkar og mikið sólfar fyrri hlta sumars, en súld seinni hlutann. Enda voru ekki notaðar nema 2 tunnur af White Spirit. 2) Mjög mikið þyrfti að hreinsa í nýja reitnum, og stafar það af hinum feikilega skítaustri í reitinn, en skilyrði auðvitað mjög góð fyrir illgresið vegna hinnar miklu vökvunar, þótt veðráttu væri þurr. Á dálitlum bletti, þar sem við gerðum tilraun með hreina breiðslu af tilbúnum áburði, sást varla illgresi. - Eina von okkar í þessari búrattu er að reyna að nota olíur eins mikið og kostur er.

7. Lokaorð.

Heildarkostnaður við rekstur græðireitsins varð um 301.500 kr. Áætlun að var 281.500 kr. Kostnaður hefir því farið réttum 20.000 kr. fram úr áætlun, eða rúmum 7%. Er þetta liðlega það, sem nam kauphækkuninni 1. júní s.l. Að vísu var miklu minna dreifsett en plöntur voru til, en einhvers staðar varð að draga saman seglin. Því var það tækifæri gripið feginns hendi, þegar óvæntur markaður opnaðist fyrir mikið magn af dreifsetningarplöntum snemma í vor, sakir óvæntra vanhalda í Fossvogi. Þær óvæntu tekjur, sem við þetta sköpuðust - um 50.000 kr.- vega ekki aðeins upp á móti því, sem kostnaður fór fram úr áætlun, heldur voru þær og hugsaðar til að standa straum af því, sem gróðursett var í skóginum umfram áætlun, þegar bankapeningarnir brugðust okkur.

Í heild held ég við getum verið ánægðir með rekstur græðireitsins, því að þótt kostnaður færi 7% fram úr áætlun, fóru tekjurnar það miklu meira. Með því, sem við eigum enn útistandandi fyrir smáplöntur, hafa heimatekjur græðireitsins orðið kr. 121.000, eða miklu meiri en nokkru sinni fyrr.

V. Gróðursetning.

Gróðursetning hófst hinn 2. júní og lauk hinn 18. ágúst. Fram að 23. júní var þó unnið af mjög litlum karfti, þar sem mannskapurinn var alveg tepptur við önnur störf. Var aðeins 1 maður við gróðursetningu þennan tíma, Loftur Guttormsson (með nokkurra daga úrtökum þó), og vann þá við að planta álmi meðfram aðalveginum í Mörkinni, gráfuru frá Tumastöðum, lauftrjám og greni ofan við Kliftjörn.

Hinn 24. júní var byrjað að gróðursetja 16 mismunandi kvæmi af greni í samanburðartilraun þá, sem Haukur Ragnarsson hafði sagt fyrir um, ofan við Langasand í Partinum. Vorum við svo heppnir að fá Jón Jósep Jóhannesson til þess að sjá um það verk, og gerði hann það af sinni alkunnu samvirkusemi og vandvirkni. Unnu með honum 4 menn, Loftur og Gunnar Guttormssynir, Bragi Jónsson og Þorsteinn skáld Valdimarsson. Þessir fjórmenningar unnu svo að gróðursetningunni til loka eftir að Jón fór, og var Loftur umsjónarmaður.

Tilraunagróðursetningunni lauk 3. júlí. Hafði hún þá staðið í 10 daga og var nostursverk hið mesta, enda allir reitirnir mjög nákvæmlega afmarkaðir og gróðursett eftir streng með áhnyttum slaufum til að marka bil í rás, en tafsamt er að nota streng, þegar plantað er undir skerm. Alls voru í tilrauninni 4.800 plöntur og kostaði hún um 11.800 kr. - eða kr. 2,46 á plöntu. Er þá meðtalin ferðakostnaður Jóns Jóseps og vinna hans með mér við að afmarka hina 48 reiti, en það verk tók okkur 4 daga. Þótt þetta kunnist að virðast mikill kostnaður, er hann smáræði eitt hjá því að nota happa- og glappaáðferðina með stórum og meira og minna óskipulögðum reitum hér og þar til þess aðfinna út, hvaða tegundir og kvæmi muni gefast bezt hjá okkur. Stofnun þessarar samanburðartilraunar er einn merkasti atburðurinn í starfsemi stofnunarinnar á árinu 1958 og hér raunar um langt skeið.

Hinn 4. júlí var haldið áfram, þar sem ~~KRAXGAX~~ Loftur hætti hinn 23. júní, að gróðursetja rauðgreni og sitkagreni í brekkuna ofan við Kliftjörn, en þar mun einhver beztu grenijarövegur hér í skóginum.

Hinn 8. júlí hófst aftur gróðursetning útí Parti. Var þá byrjað á að planta til jólatrjáa ofan við Bergsbás. Þarna voru settar rúmar 7.100 plöntur í 2 litla teigi og haft 80-90 cm bil milli plantna. Þessari gróðursetningu lauk 17. júlí. Höfðu verið unnar þar alls 237 klst. Það gefur meðalafköst á 8 tíma degi 240 plöntur.

Hinn 18. júlí hófst svo gróðursetning í ákvæðisvinnu á hinum grisjuðu svæðum í Partinum ofan við tilraunareitinn. Henni lauk þar útfrá 11. ágúst og hófst samdægurs inni Stóraskógi og nokkrum dögum seinna í Stórhól og lauk að kvöldi hins 18. ágúst. Höfðu fjórmenningarnir þá gróðursett í ákvæðisvinnu alls 33.800 plöntur. Mér virðist þeir muni hafa notað til þess verks sem næst 640 vinnustundir. Það gerir 53 plöntur á klst. til jafnaðar - eða sem næst 425 plöntur á 8 klst. degi. Fyrstu 8 dagana var gróðursett með haka, síðan 6 daga með spetti, en svo aftur með haka, því að okkur þóttu plönturnar orðnar ískyggilega stórar fyrir spett. Loks var spett notað aftur 3 síðustu dagana, er minni plöntur komu í skógin.

Fram til 7. ágúst var hópákvæði, en eftir það einstaklinga, (því) að þá var orðinn of mikill munur á afköstum í hópnum til þess að réttlátt væri að greiða öllum jafnt. Þorsteinn Valdimarsson tók frá upphafi forystuna og náði hinn 14. ágúst hámarksafköstum með 825 plöntum, en setti niður dagana, sem eftir voru, um 800 plöntur á dag. Gunnar fylgdi honum þó löngum fast eftir.

Fyrir utan samanburðartilraunina voru alls gróðursettar hér í skóginum 44.050 plöntur. Allur kostnaður varð um 35.600 kr. - eða 81eyrir á plöntu. Enn hagstæðari útkoma myndi fást, ef tekið væri sér það, sem gróðursett var frá 8. júlí. - Gróðursett var í öll svæði, sem grisjuð voru og ofan við Kliftjörnina að auki. Flatarmálið nemur alls skv. lauslegri

mælingu um 11 hektörum, eins og fyrr var sagt. En þetta er ekki nógu nákvæmt til þess að ég setji flatarmálstölur inn í töflu XI.

Þetta sumar hefir fært okkur heim sanninn um það, að óhikað er hægt að gróðursetja greni hér í skóginum sleitulaust allt sumarið, a.m.k. fram yfir miðjan ágúst. Í haust var ekki sjáanlegt, að teljandi vanhöld hefðu orðið á gróðursetningunni. En það kemur vitaskuld betur í ljós næsta sumar.

Vert er að geta þess, að við eyddum nú engum tíma til þess að leggja lim í rásir, eins og undanfarin 3 ár. Það var yfirleitt lítill smáki á þessum svæðum.

Ekki má skilja við þennan kafla, án þess að skýra frá því, að Þorsteinn Valdimarsson lét smíða eftir sinni fyrirsögn nýja gerð að plöntu-spetti. Þetta er hið fegursta áhald, gert úr alúmíni, allt miklu léttara en spett þau (þeir norski fyrirmynd, sem við höfum notað, og þægilegra að handleika. Þó fór svo, að þetta reyndist nokkuð of veikt, svo að nú er verið að smíða styrkta gerð af spettinu, sem væntanlega verður hægt að sýna á skógarvarðafundinum í vetur.

Tafla XI. Gróðursetning á Hallormsstað 1958.

Tegundir og kvæmi	Ofan við Langa-sand	Ofan við Bregsbás	Við Klif-tjörn	Í Inn-skóginum: Ss. & Sh.	Ofan Atla-víkur	Í Mörk-inni	Alls
<u>Alaskabirki</u> , Lazy Mount., 2/2/2	-	-	100	-	-	-	100
<u>Álmur</u> , Beiarn, 1/2	-	-	200	-	-	300	500
<u>Grællri</u> , Finnl., 2/2	200	-	100	-	-	-	300
<u>Gráfura</u> , Salida, 3/0	-	-	-	-	200	-	200
<u>Hvitgr.</u> , Gr. Cr., 2/3	-	-	-	85	-	-	85
<u>Greni</u> , 16 kvæmi, 2/3	4.800	-	-	-	-	-	4.800
<u>Rauðgreni</u> , Drevja, 2/3 & 3/2	22.785	7.105	1.150	10.960	-	-	42.000
<u>Sitkagr.</u> , MacLeod, 3/3	-	-	500	-	-	-	500
" Pigot Bay (?)	-	-	-	370	-	-	370
	27.785	7.105	2.050	11.415	200	300	48.855

VI. Byggingar.

1. Viðhald og endurbætur.

Ymsar lagfæringar þurfti að gera á verkafólksbústaðnum í Mörkinni. Þetta voru hlutir, sem óhjákvæmilegt var að gera, þótt ekki væri áætluð sérstök fjárveiting til þess. Nokkuð þurfti að mála í húsinu og þarf enn, það þarf að fara yfir eldhúsið eina umferð með latexmálningu árlega. Á þessu ári voru greidd rúmstæði og dýnur, sem við keyptum af húsmæðra-skólanum hér fyrir tveimur árum, og smíðað var 1 hárúm til viðbótar til þess að geta nýtt plássið í húsinu sem bezt. Allmargar ágætar dýnur komu frá Reykjavík, en á því var orðin hin mesta þörf. Lagður var dúkur á borðstofugólfið, þótt hætt sé við, að við honum verði að hreyfa eitthvað næsta vor, því að ógerlegt reyndist að fá rakabétt gólfdukalím, en raki mikill þarna í eldhúsinu, þegar kalt er. Smíðaðar voru fleiri hillur fyrir leir í eldhúsið og settar þakrennur á húsið. Kostaði allt þetta um 11.800 kr. Loks var keypt Kosangas-eldavél í húsið og tvö stór gashylki (þetta fært á reikning ljóss og hita). Átlunin var fyrst að kaupa aðeins tveggja

hólfa eldunartæki fyrir Kosangas, en þegar til kom, reyndist nauðsynlegt að fá eldavél með bakarofni, þar eð vonlaust verk er orðið að baka brauð í gömlu eldavélinni.

2. Skógarvarðarbústaður.

Þá er komið að þeim þætti starfseminnar, sem mest fé gleypiti á árinu, en það er skógarvarðarbústaðurinn. Til þess að annast smíði hússins réði ég Gunnar Össurarson, trésmið úr Reykjavík, og tók hann með sér annan smið úr Reykjavík, Svein Ólafsson. Ég tel mikið happ, að takast skyldi að fá þessa menn til smiðinnar. Gunnar er velmenntur og þaulvanur smiður, harðduglegur og vanur smíði á landsbyggðinni, þar sem oft þarf að bjarga sér með frumstæðum tækjum við ýmis verk. Sveinn reyndist líka fyrsta flokks verkmaður á allanlund.

Þeir félagar komu 2. júní og fóru 13. nóvember. Unnu þeir úrtakalítið allan þennan tíma. Þá var húsið fullgert utan undir málningu, ~~KAKA~~ nema hvað icopal-pappinn á þakið kom svo seint, að ekki var talið fært að setja hann á í haust, því að það þarf að gera í hlýju veðri. Tvöfaldar rúður eru komnar í glugga, lagfært hefir verið kringum húsið, lokið að fullu við að gera mjög vandað vatnsból, steypit rotþró og frárennsli að mestu lokið. Vatnslögn lögð og á hana mokað, nema hvað bæta þarf ofan á hana á kafla, þar sem jarðgrunnt var. Af efni, sem er komið á staðinn, má nefna einangrun í timburhæð, miðstöðvarofna og hreinlætistöki og miðstöðvarketill mun vera einhvers staðar á leiðinni, þegar þetta er ritað.

Ég geri ekki neina nákvæma lýsingu á þessu verki, en vil aðeins minnst á nokkur striði:

Við vorum mjög heppnir með grunn hússins. Það var grunnt á klöpp, svo að fljótlegt var að ganga frá kjallaragólfi. Steypuefni fékkst svo að segja við bæjardyrnar: Mól í fjörunni við Fljótið, en sandur í melnum rétt neðan við Akurgerðið, þar sem sandur var tekinn í húsmæðraskólann og aðrar byggingar hér. Mokstrarvél frá vegagerðinni, sem hér var að vinna í vor, mokaði steypuefni á bíla fyrir okkur, svo að það gekk mjög fljótt. Þá fengum við að láni ágæta hrærivél í Grímsárvirkjun og fengum að hafa hana standandi hér, meðan við þurftum.

Það varð hins vegar til tafar við smiðina, að oft stóð á efni, einkum sementi í kjallara hússins. Átti skipaverkfallið s.l. sumar þátt í því, og líka amlóðaháttur í afgreiðslu Kaupfélags Héraðsbúa. Að vísu höfðu smiðirnir alltaf næg verkefni, þeir gerðu t.d. vatnsbólið, þegar sementsskortur olli hálfsmánaðar töfum við húsið. Timbur þurfti að reyta saman úr ýmsum áttum o. s. frv.

Vatnsléiðslan í húsið er rúml. 400 m löng og vatnið tekið undir Kistuklettum skammt frá rafstöð húsmæðraskólans. Var víðast gott að grafa fyrir henni, en ~~KAKA~~ á flötinni rétt ofan við húsið komum við á eina feiknarlega óbilgjarna klöpp. En þá bjargaði það okkur, er við fengum hinn ágæta Pinazza-grjótbór frá Reykjavík. Án hans hefðum við ekki unnið á þessum tálma. En þetta borverk og sprengingar hleyptu mjög fram kostnaði við vatnsléiðsluna.

Því miður láðist mér frá upphafi að halda sundurgreindri vinnunni við húsið sjálfst annars vegar og vatnsþró, vatnslögn, frárennsli og rotþró hins vegar. En um það þýðir ekki að sakast héðan af. Auðvitað væri hægt að fara eitthvað nálægt þessu, ef þurfa þætti.

Hér fer á eftir sundurliðun á kostnaði í stórum dráttum, þ.e. því, sem greitt hefir verið hér. Ekki er þetta þó alveg nákvæmt, að því er sundurliðun á efninu varðar, því að ég var svo klaufskur að taka ekki afrit af öllum efnisnótum, áður en þær voru sendar, en þetta skiptir þó sáralitlu máli.

1. <u>Efni:</u>			
a. Timbur	ca.	kr.	45.000
b. Sement & hrærivél	"	"	21.000
c. Gler í glugga	"	"	6.600
b. Annað efni	ca.	"	<u>8.400</u>
			81.000
2. <u>Flutningar</u>			
			27.300
3. <u>Vinna:</u>			
a. Vinna fagmanna	kr.	97.200	
& uppihald þeirra	"	13.000	
b. Önnur vinna	"	31.200	141.400
<hr/>			
			Alls kr. 249.700
<hr/>			

Hér dregst frá selt efni og vinna kr. 2.600.

VII. J a r ð ý t a n.

S. 1. vetur lét ég yfirfara drif og girkassa jarðýtunnar á bifvéla-
verkstæðinu í Tunguhaga. Kostnaður við það varð um 4.500 kr. Ekkert at-
hugavert kom í ljós í yfirferð þessari.

Vinna hófst ekki með ýtunni fyrr en 21. ágúst, þar eð við gátum
tæuðla misst ýtustjórann úr annarri vinnu fyrr. Þá var ýtan í leigu
nokkra daga, en var svo flutt hingað og vann hér alls 22 stundir, og
var það allt og sumt, sem hún vann hér heima á árinu.

Hinn 4. september hófst vinna með henni við að jafna undir skógar-
girðinuna á Eiðum. Eftir það var hún uppihaldslítið í gangi til 9. des-
ember og alltaf á leigu. Raunar var vinnan við Eiðagirðinguna það verk,
sem lengstan tíma tók, alls 102 stundir. Í haust var mikil vöntun á
jarðýtum hér á Héraði (margar í lamasessi vegna varahlutaskorts). Var
því mikið kvabbað í okkur með að láta ýtuna vinna ýmis smáverk, sem menn
voru ráðalausir með annars. Við sinntum þessu kvabbi í flestum tilvikum,
þótt ekki gæti það talizt reglulega hagstætt og kostaði, að við urðum að
slá áfrest allri haustvinnu ýtunnar hér heima. Er ég staðráðinn í að
leigja ýtuna ekki að neinu ráði framár, því að ef verulegt viðhald verð-
ur á henni, fer gamanið ábyggilega að grána - og ekki lifum við endalaust
á varahlutum úr Kópaskersýtunni - en ótæmandi verkefni fyrir hana hjá
okkur sjálfum næstu árin í vegagerð og girðingum.

Alls voru gangtímar á árinu 492½. Beinn rekstrarkostnaður (að með-
talinni yfirferðinni í veturleið) varð um 36.000 kr. Verður þá rekstrar-
kostnaður á tíma 73 kr. Við verk hjá okkur sjálfum og Eiðagirðinguna
reikna ég ýtunni kr. 75,- á klst.

Þótt við fáum ekki greidda vinnuna á Eiðum né flutning á ýtunni
þangað, hefir hún gefið okkur tæplega 5.000 kr. í kassann og rúmlega
2.000 kr. að auki, sem enn er útistandandi. Þó vorum við hvergi nærri
ánægðir með afköstin. Mjög tíðar voru ýmsar smábílanir, sem stálu tíma
ýtustjórans. Og einu sinni bílaði dísilðælan. Kom sér þá heldur betur
að hafa aðra tilbúna til að setja í staðinn. Meðal þess, sem þarf að
kaupa til hennar fyrir næsta sumar, eru nýir rafgeymar, en annað varla
stórvægilegt.

VIII. V e g a g e r ð.

Af því, sem þegar hefir verið sagt, er ljóst, að ekki var neitt unnið
að vegagerð í skóginum á árinu. Enda var megnið af fé því, sem til þess
var ætlað, notað til vegagerðar og snyrtingar í Mörkinni, og er þó mjög
mikið ógert þar, áður en samband milli allra reitanna sé viðunandi.

Eitt verk, sem þó hefir verið flokkað undir vegagerð, er undirbúningur ~~XXXXX~~ að góðri aðstöðu til kurlunar á eldiviði skammt ofan við Mörkina. Hefir svæði þetta verið jafnað og ræst fram. Þetta kostaði um 2.000 kr. Er nú aðeins eftir að malbera það og lagfæra lítils háttar.

Í vor tók Vegagerð ríkisins á sig rögg og gerði nýjan og ágætan veg gegnum túnið á Hallormsstað, 550 m á lengd. (Mig grunar, að það hafi kostað 70-80 þús. kr.). Er vegurinn upphlaðinn og hin mesta samgöngubót, ekki sízt að vetrinum. Og mikilli hættu er við þetta bægt frá dyrum á Hallormsstað. - Þá var á s.l. hausti stunginn út væntanlegur vegur inn gegnum skóginn og Ásana inn að Gilsá, og er þar víða fundin hin álitlegasta leið.

IX. Ferðir og leiðbeiningar.

Á árinu 1958 var ég meira á ferðinni en fyrri ár í starfinu hér.

Snemma í febrúar var mér boðið að koma á ársmót Menningarfélags Austur-Skaftfellinga, sem haldið var að Mánagarði í Nesjum hinn 8. og 9. febrúar, og halda þar erindi um skógrækt og sýna skuggamyndir. Var þetta fjölmennt mót og förin öll hin skemmtilegasta.

Ég átti óvenjulega oft ferð í Eiða á þessu ári. Fór 2 ferðir þangað í vor til þess að leiðbeina við gróðursetningu. Við fórum héðan 5 saman á miðju sumri í Eiðahólma og hjálpuðum Eiðamönnum að grisja skóginn þar og snyrta fyrir Eiðahátíðina, er haldin var á 75 ára afmæli skólans þar. Loks fór ég þangað nokkrar ferðir í haust vegna umsjónar með girðinga-verki því, sem áður var á minnst.

Nokkrum sinnum fór ég í Eyjólfstaði vegna girðingafrankvæmda skógræktarfélagsins þar.

Um mitt sumar skoðaði ég land undir skógræktargirðingu, sem ungmennafélagið í Hjaltastaðapínghá hyggst gera við félagsheimili sitt að Hjaltastað.

Hinn 13. ágúst fór ég ásamt skógræktarstjóra suður í Breiðdal að skoða skóglendið í Jörvík undir leiðsögn Hannesar Þórðarsonar kennara. Þann dag afhenti hann gjafabréf þeirra Jörvíkursystkina, þar sem þau gefa Skógrækt ríkisins skóglendi jarðarinnar. Var þetta sannkallaður merkisdagur í sögu austfirzkrar skógræktar, að ekki sé meira sagt.

Þá er þess að geta, að síðla í júní sótti ég aðalfund Skógræktarfélag. Austurlands, sem að þessu sinni var haldinn norður í Vopnafirði.

Um miðjan september fór ég til Reykjavíkur og naut á heimleiðinni samfylgdar Baldurs Þorsteinssonar. Á þeirri ferð heimsóttum við græðireitina í Varmahlíð, á Akureyri og Vöglum og skoðuðum gróðursetningar á þessum stöðum og víðar, m.a. í Sellandi og að Végeirsstöðum í Fnjóskadal. Loks heimsóttum við Vopnafjörð. Skoðuðum þar rækilega skógargirðinguna á Hofsborgartungu, mældum hana upp og gerðum nákvæma athugun á ástandi hennar. Skal þess getið stuttlega hér:

Girðingin er 4.460 m löng. Á stand hennar er mun betra en mér hafði verið tjáð. Hún er á löngum kafla (1.400 m) úr alveg fyrsta flokks efni og þarf þar ekki annarra endurbóta við en endurnýjunar á hornum. Er þetta sá hluti, sem Vigfús Jakobsson setti upp á sínum tíma. Gamla girðingin frá 1939 stendur líka furðuvel. Þar þarf að vísu að endurnýja talsvert af staurum og flest horn, en ekki þarf að girða upp. Þarna á Hofsborgartungu er girðingarstaði sýnilega með afbrigðum gott, og skógelndið er mjög álitlegt á pörtum.

Þá skoðuðum við Baldur hinn mikla trjágarð Oddnýjar Metúsalemsdóttur í Ytri-Hlíð og skógræktarreitinn við Torfastaðaskóla, sem Oddný hefir látið koma upp og séð um.

Hinn 28. sept. fór ég til Hornafjarðar og hitti þar næsta dag skógræktarstjóra og hélt ásamt honum til Bæjarstaðar. Komum við aftur landleiðina til Hallormsstaðar að kvöldi 2. október.

X. S i t t a f h v e r j u.

Hér var tiltölulega fátt um ferðafólk s.l. sumar, líkt og árið áður. Samt fór að vanda allmikill tími í að fara með ferðamönnum um skóginn. Nokkrir góðir erlendingir gestir komu í skóginn á sumrinu, og skulu nefndir:

Hans Berg frá Örstavík, sem kom 7. júní og dvaldi hér 2 nætur. Var heimsókn hans mjög ánægjuleg og gagnleg. Hann smitaði frá sér áhuga og kjarki, og fyrir hans orð fór ég óhikað í spettplöntun á greni seinna á sumrinu, eftir að hann hafði athugað jarðveginn hér.

Eivind Bauger tilraunastjóri frá Bergen kom með sömu flugvél og Hans Berg fór með. Hann dvaldi líka 2 nætur. Hann var skemmtileg andstæða Hans Bergs: Hinn varfærni vísindamaður, en Hans aftur hinn djærfi praktiker. Það var mjög gagnlegt að fá þá svona hvorn á eftir öðrum, áreiðanlega bezt í þeirri röð, sem þeir komu í! Að öllu samanlögðu finnst mér ég hafa haft mest gagn faglega af heimsókn Baugers allra þeirra erlendu skógræktarmanna, sem hingað hafa komið í minni starfstíð - að hinum fyllilega ólöstuðum. Ég sé ekki ástæðu til að útlista þessa fullyrðingu nánar að sinni.

Christensen frá Heiðafélaginu danska kom hinn 14. júlí, ásamt konu sinni, í fylgd Einars Sæmundsens og konu hans. Var sú heimsókn ákaflega ánægjuleg og gat Christensen frætt okkur um aðskiljanlegar brellur þeirra jólatrjámannanna til að gera vöru sína sem útgengilegasta. Svo skemmtilega vildi til, að við vorum einmitt að gróðursetja í öðrum jólatrjáteignum, meðan þau voru hér, og lagði Christensen blessun sína yfir það verk.

Þess er að geta, að 12. og 13. júlí hélt Skógræktarfélag Austurlands samkomu í Atlavík. Var þar margt manna saman komið, einsog alltaf í Atlavík við slík tækifæri, en félagið drjúgan skilding upp úr krafsinu, enda veitti því ekki af. - Ég eyddi miklum tíma í undirbúning þessarar samkomu og það á tíma, sem maður þarf í rauninni að vera allur við starf skógræktarinnar. Ekki svo að skilja, að ég telji það eftir! Og sannarlega þóttist maður ekki hafa unnið fyrir gíg, þegar fyrirtækið var gert upp!

Á árinu varð starfsemin hér meiri en nokkuert annað ár til þessa. Því skal ekki móti mælt, að í ýmsum greinum var eytt meira fé en áætlað hafði verið. En þess ber jafnframt að geta, að tekjur voru meiri en nokkru sinni fyrr. Það er náttúrlaga mest varðandi ~~KAM~~ skógarvarðarþustaðinn, sem syndgað hefir verið uppá náðina. Í rekstri græðireits og skógarhöggi hefir í rauninni sáralítið verið farið fram úr áætlun. En í mörgum greinum er eins og ófyrirséð útgjöld séu eilíf fylgja.

Það mega heit óteljandi verkefni, sem mér hefir ekki auðnast að ~~KAMA~~ gera úrlausn, en brýn mega teljast. Ég nefni nokkur:

Uppmæling á öllum gróðursetningum frá og með árinu 1955 er óunnin og tímafrekt verk, ef vel á að vera gert.

Skipting skógarins í reiti hjakkar í samafarinu, en áframhald á því verki fer að verða aðkallandi, enda óhjákvæmilegtum leið og skriður kemst á vegagerð í skóginum. En mér hefir orðið ljóst, að sú reitaskipting, sem ég gerði fyrir nokkrum árum, er byggð á skökkum forsendum. ~~KAM~~ Hana vantar mjög þann sveigjanleik, sem nauðsynleg er í svo fjölbreyttu landslagi sem hér er. Í raun réttir þjónar reitaskipting í ~~KAM~~ sjálfri sér engum tilgangi. Verkefnið er að ríða hæfilega þétt vegana um skóglendið - og þá myndast eðlilega einhvers konar reitir í skóginum!

Nákvæm uppmæling og kortgerð yfir Mörkina er óunnin.

Verkefni við grisjun ungsjógar eru ótæmandi.

Miklu meiri tíma hefði þurft að verja til að heimsækja skógræktarmenn hér eystra og kanna skóglendi. - En auðvitað má maður vera feginn svo lengi sem verkefnin eru næg. Á meðan er lífið ekki leiðinlegt.

Hallormsstað 3. febrúar 1959

Sig. Blöndal